

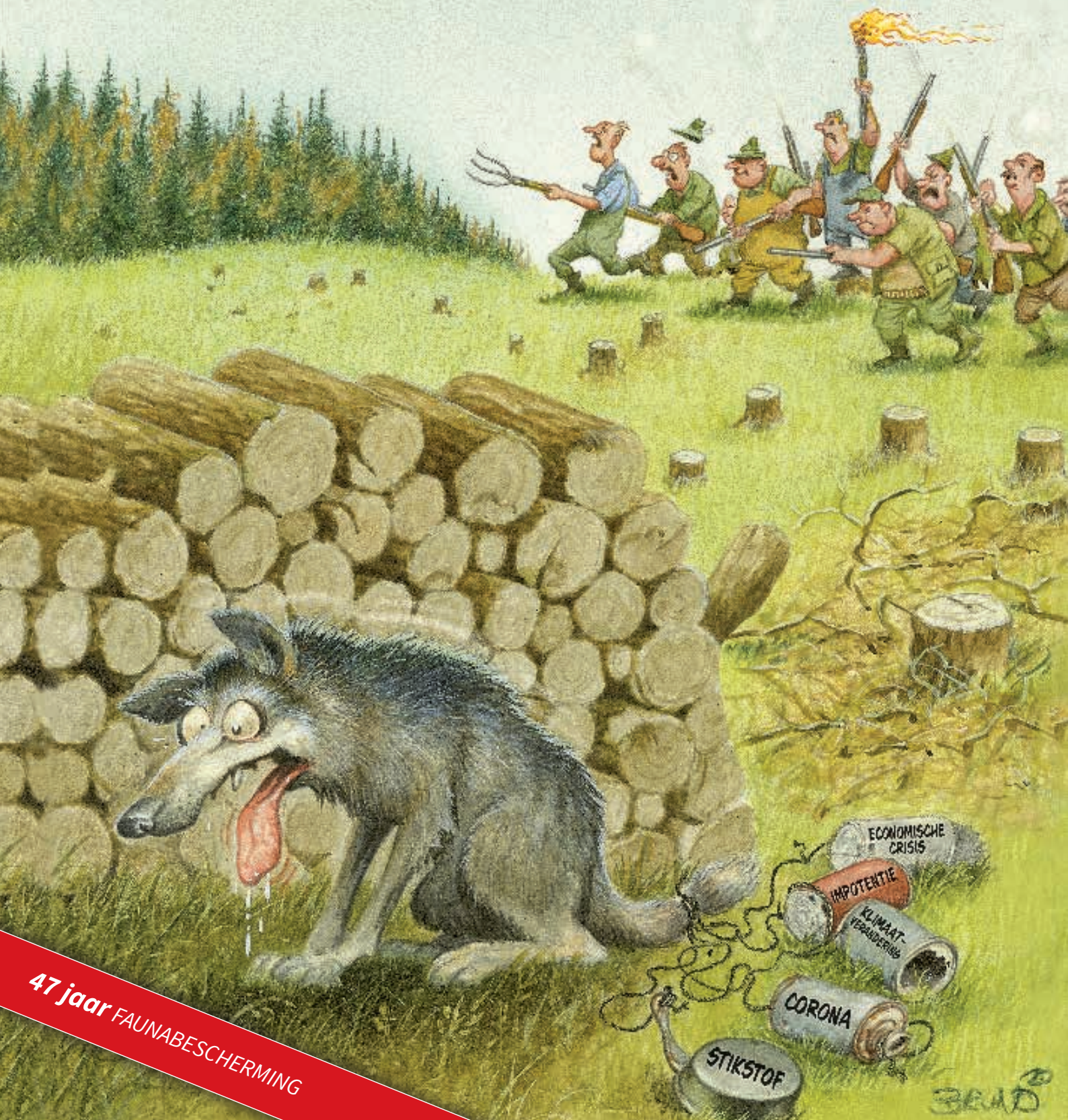

ARGUS

Van Vogelvrij naar Kogelvrij

Februari 2023 | Jaargang 47 | Nummer 2

De Faunabescherming

47 jaar FAUNABESCHERMING

Colofon

ISSN 0166-5073

Argus is het tijdschrift van De Faunabescherming. Argus wordt twee keer per jaar toegestuurd aan donateurs die ten minste € 16,- per jaar betalen via onderstaande IBAN.

Sympathisanten betalen € 5,- per jaar. Indien u Stichting De Faunabescherming testamentair wenst te gedenken, wordt u verzocht contact op te nemen met de penningmeester.

Donateursadministratie

Postbus 150, 6870 AD Renkum.
Voor adreswijzigingen en vragen over de jaarlijkse donatie kunt u ons mailen:
donateurs.adm@faunabescherming.nl
Betalingsgegevens:
IBAN: NL72 TRIO 0338 5400 91
t.n.v. De Faunabescherming, Renkum.
Bij betaling vanuit het buitenland gelieve ook te vermelden: BIC: TRIONL2U

Secretariaat

Q. Hoogenboom
info@faunabescherming.nl
06-1601 0305
Postbus 150, 6870 AD Renkum

Penningmeester

G.S.L. Palsma van Voorthuizen
penningmeester@faunabescherming.nl

Bestuur

I.J. van den Abeele, Q. Hoogenboom, N.K. Koffeman,
H.H. Niesen, G.S.L. Palsma van Voorthuizen, N.H.M.
Putman, E. Ros, S.H.D. Voss

Redactie

Eric Schoones, Quintijn Hoogenboom, Jeanco
Lapiere Armande | argus@faunabescherming.nl

Fotografie

foto's met copyright De Faunabescherming tenzij anders vermeld.

Website faunabescherming.nl

U vindt ons ook op Twitter (@faunabescherming) en op Facebook.

Vormgeving en grafische productie

Elan Media, Gemonde

Doelstelling

Stichting De Faunabescherming is een niet gesubsidieerde, landelijke vrijwilligersorganisatie. Haar doel is een ethisch en wetenschappelijk verantwoord faunabeleid.

Stichting De Faunabescherming tracht haar doel te bereiken door het voeren van acties en campagnes tegen de hobbyjacht en voor betere wetgeving en onderzoek. Waar in het wild levende dieren in de knel komen, nemen wij het voor ze op, ook in juridische procedures.

Inhoud

3	Redactioneel	De wolf blijft beschermd!
4	Argus archief	Naar een moreel en wetenschappelijk verantwoord faunabeheer
6	Interview <i>Eric Schoones</i>	Harm Niesen Ik doe wat ik leuk vind
12	Argus archief	Rapen van kievitseieren
14	Argus archief	Cartoons van Frans Bijvank
16	Argus archief	Schade en ganzen?
20	Argus archief	Jachthutten.nl
24	Argus archief	Dwerggans
26	De Buit van Voss <i>Harry Voss</i>	
28	Vogelvrij <i>Ellen Putman</i>	De kraaien zullen het uitbrengen!

Helaas verschijnt deze Argus, jaargang 47, 2022 nummer 2, pas in februari 2023.

Voorpagina:
Cartoon: Bruno Haberzettl

* Voetnoten en andere relevante links bij de verschillende artikelen kunt u vinden op faunabescherming.nl/argus2022-1

De wolf blijft beschermd!

Voor u ligt de Argus nieuwe stijl en in dit nummer presenteren wij u een terugblik op onze turbulente jaren, waar velen van u reeds lang getuige van zijn: 25 jaar Stichting De Faunabescherming, maar gerekend vanaf het begin van de Stichting Kritisch Faunabeheer bestaan we ruim 47 jaar, en zijn er evenzo- veel jaargangen Argus verschenen. Al deze Argussen zijn in de afgelopen maanden ge-digitaliseerd en online gezet! In dit nummer ruim aandacht voor dit archief, maar leest u gewoon verder via onze website.¹

Het gaat goed, ondanks de ketelmuziek van de Europese CDA en SGP fracties om de bescherming van de wolf af te schalen, hebben 12 milieuministers uit EU lidstaten tot wier competentie de bescherming van de wolf behoort, aangegeven dat die bescherming niet minder mag worden. Helaas was de Nederlandse minister van der Wal er nog niet bij, maar ook zij is ervan doordrongen dat we moeten wennen aan de aanwezigheid van de wolf, de goudjakhals en de naderende lynx. Deze inheemse dieren zijn streng beschermd en jagers en boeren zullen eraan moeten wennen dat ze preventieve maatregelen zullen moeten nemen (wettelijk verplicht!) en zullen moeten inschikken, omdat natuurbescherming prioriteit krijgt boven economische belangen. In heel Europa liggen jagers onder vuur. Soms van elkaar, omdat ze onzorgvuldig met hun vuurwapens omgaan (in België schoot een jager zelfs een metaaldetectorist dood omdat hij de jongeman voor een haas aanzag), maar ook omdat er steeds strengere wetgeving komt die alcohol- en vuurwapengebruik in combinatie verbiedt. In Nederland zijn daar recent Kamer-

vragen over gesteld; in Frankrijk, Duitsland en Hongarije is het al geregeld.

Nederland is inmiddels het land met het minste jagers per 1000 inwoners (1,6) en jagers zoeken steeds vaker, daartoe gestimuleerd door de KNJV, hun (Waidmanns) heil in jachtreizen.

Het Nationale Park de Hoge Veluwe ontwikkelt zich met afgesloten ecoducten steeds verder tot een omheind hertenkamp. De minstens 7 wolven die inmiddels op de Hoge Veluwe leven kunnen het park niet verlaten; ook de welpen niet op het moment dat deze uit de roedel verstoten zullen worden.

De Faunabescherming zal daarom het oordeel van de rechter vragen over de weigering van de provincie Gelderland om handhavend op te treden tegen het park.

Het voeren van tal van juridische procedures is kostbaar; u kunt ons daarbij steunen; uw gift is fiscaal aftrekbaar.

Binnenkort zullen we voor het College van Beroep voor het bedrijfsleven opnieuw de subsidieverlening aan het Koninklijk Huis voor het Kroondomein aanvechten omdat de minister een eerder vonnis over die kwestie niet erg serieus lijkt te nemen; we gaan door! We wensen u veel leesplezier met dit nieuwe nummer en hopen zeer dat u alles zult doen om de uitslag van de verkiezingen voor Provinciale Staten, de Waterschappen en daarvan afgeleid die voor de Eerste Kamer zo diervriendelijk mogelijk te laten worden.

Samen kunnen we de wereld voor in het wild levende dieren een stuk plezieriger maken.

Wolf, goudjakhals en lynx, wen er maar aan!

¹ Kijk op faunabescherming.nl/argusarchief

Naar een moreel en wetenschappelijk verantwoord faunabeheer

Met dit ideaal als uitgangspunt, schrijft Harm Niesen al decennia onder deze titel over het werk van eerst de Stichting Kritisch Faunabeheer en vanaf 1997 Stichting De Faunabescherming.

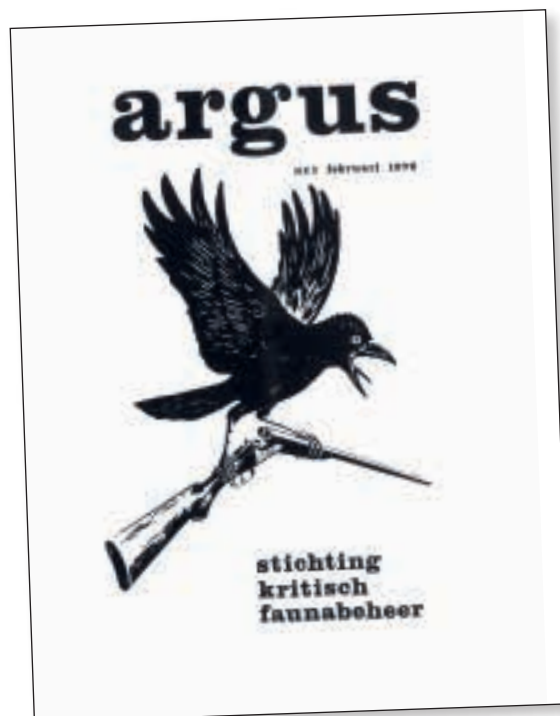
In dit nummer weliswaar geen nieuwe bijdrage, maar wel een uitgebreid interview met hem, en hiernaast een stuk uit Argus 1995-3.

Hier een gedeelte uit de openingsrede van Hugh P. Gallacher, de eerste voorzitter van onze stichting, verschenen in de eerste Argus, februari 1976. Ook te vinden in het archief op onze website.¹

Verantwoord faunabeheer.

Er leven in Nederland nog steeds dieren in het wild. Dat hun positie steeds benarder wordt als gevolg van de oprukkende mens met zijn cultuur, is bekend. Als we in de toekomst nog enkele resten van de oorspronkelijke fauna over willen hebben, zullen we bijgevolg een uiterst zorgvuldig beheer moeten uitoefenen. Op het eerste gezicht lijkt dit in Nederland ook gedaan te worden. Er bestaan allerlei wetten om de rechten van de dieren te regelen en aan commissies, instituten, verenigingen en ambtelijke diensten lijkt het evenmin te ontbreken. Toch heeft de Stichting Kritisch Faunabeheer ernstige kritiek op het gevoerde beleid. Volgens de stichting dient faunabeheer èn moreel èn wetenschappelijk verantwoord te zijn. En dat is het momenteel lang niet altijd.

Via een beschouwing over moraal en ethiek, de muziek van Strawinski, volledige werkgele-

De allereerste Argus al direct met ons logo, de door Evert Boeve getekende kraai met het gebroken geweer.

genheid en de quantummechanica, betoogt Gallacher:

Ook in wetenschappelijke debatten leveren meer dan eens argumenten en tegenargumenten geen eenduidige conclusie op. Zo ontstaan scholen, stromingen en tendenzen, die nimmer het rijk alleen hebben doch altijd andere opvattingen, andere visies, andere vooronderstellingen naast zich moeten dulden. Deze pluriformiteit wordt echter nimmer uitgelegd als een aanbeveling om de wetenschappelijke discussie dan maar te stoppen en alles tot "persoonlijke voorkeuren" terug te voeren.

Hij concludeert na een lang betoog:

Wij zijn ons ervan bewust, dat onderzoek achter de coulissen van natuurbeschermend Nederland ons niet in dank zal worden afgenomen. Door het opnemen van het predikaat "kritisch" in onze naam zijn wij echter wel verplicht ons niet aan gevestigde belangen te storen. Wij menen, dat alleen morele en wetenschappelijke maatstaven dienen te fungeren als kritische toetsstenen voor opvattingen over verantwoord faunabeheer.[...] Wij zullen de discussie en het onderzoek niet schuwen. Steeds zullen we bereid blijven onze opvattingen over faunabeheer te corrigeren. Mits verantwoord!

Hugh P. Gallacher

¹ Voor links, ga naar faunabescherming.nl/argus2022-2/

NAAR EEN VERANTWOORD FAUNABEHEER...

De modale jager jaagt, zoals hij dat altijd gewend is geweest. Jagen betekent in zijn geval zoveel als mogelijk met het geweer op pad in de vrije natuur, al of niet met gelijkgestemde zielen. Schieten op alles dat van oudsher onder het begrip 'wild' valt. Hazen, konijnen, eenden, ganzen, snippen en duiven omdat ze zo goed te eten zijn. Kraaien, meeuwen, bunzingen, hermelijnen en vossen die ze toevallig tegen het lijf lopen tekenen daarmee hun eigen doodvonnis. Dat zijn schadelijke rovers, iedere kans om die te bestrijden dient aangegrepen te worden. Als het de tijd niet is voor de favoriete eetbare soorten, worden er zelfs speciale razzia's voor deze soorten gehouden. En de elite mag zich ook nog vermaken met de jacht op groot wild, herten, reeën en zwijnen. Wat zegt u? Deze voorstelling van zaken doet geen recht aan de deskundigheid waarmee de jager de zware taak van Onbezoldigd Rijks Wildbeheerder uitoefent? De werkelijkheid is ingewikkelder? Was het maar waar.

Eendesoorten worden door jagers niet toevallig in slechts een zeer summier en niet wetenschappelijk verantwoord aantal soorten ingedeeld; 'volle' en 'halve' eenden, een enkeling weet ook nog 'blauwe' te onderscheiden. U zult tegenwerpen, dat ze volgens de Wet toch gehouden zijn, voor het schieten met het ongewapend oog onderscheid te kunnen maken tussen zomer- en wintertalingen, tussen wilde- en krakeenden. Grapje zeker, deze namen roepen hoogstens een vage bekendheid met de soorten op. In het slechte ochtendlicht zijn alle soorten ganzen 'grauw' en dus schietrijp. Alles wat groot en zwart is heet 'kraai', een toevallig passerende zwarte specht heeft gewoon pech gehad en zou anders toch maar opgevreten zijn door één van de ontelbare haviken en dat roeken nu beschermd zijn, is een stomme vergissing van de overheid, ze zijn

net zo hinderlijk als andere kraaien. Tenslotte laat de burgemeester zelf de nesten in het voorjaar uit de bomen verwijderen. Dat er verschillende soorten snippen bestaan komt niet bij ons op. Gelukkig dus maar, dat er in de praktijk geen deskundige controlerende overheidsdienaren zijn, die de vinger op de gevoelige plek kunnen leggen. Nu winden alleen een paar halfzachte natuurbeschermers zich er over op en dat zijn we zo langzamerhand wel gewend.

Tot zover de korte schets van de natuurbeleving van de goedwillende jager. Velen overtreden welbewust de toch al zo ruime wettelijke regels op veel grotere schaal. Nog steeds worden de roofvogels in ons land structureel bestreden, dat kan onmogelijk als een enkel incident worden afgedaan. Jagers pleiten openlijk voor 'predator-controle'. Weer zo'n vorm van versluierend taalgebruik, waar de jagerswereld zo gek op is. 'Predatorcontrole', het betekent terugkeer naar de goede oude tijd, toen alle predatoren, zoogdieren en vogels, nog gewoon schadelijk wild waren en waar mogelijk bestreden dienden te worden. De wet mag dan in de tussentijd veranderd zijn, in de gedachtenwereld van de jagers is niets veranderd. Nooit zullen zij zich kunnen en willen neerleggen bij wettelijke voorschriften, waarbij hun kostbare jachtwild de kans loopt door anderen dan zichzelf te worden opgevreten. Altijd zullen zij er naar blijven streven, hun jachtgebied optimaal in te richten voor hun favoriete soorten. In hun termen heet dat 'natuur- en wildbeheer' en vanuit die redenering meent men recht te hebben op een volledige acceptatie door andere organisaties als collega-natuurbeschermers. Het is onvoorstelbaar, dat ze dat af en toe nog lukt ook. Voor de duidelijkheid zou het zeer te wensen zijn, dat de jagersvereniging door adviesvragende overheidsorganen neergezet wordt op de plaats waar zij

thuishoort. In de categorie van de natuurverbruikende recreanten, samen met bijvoorbeeld motorcrossers.

Voor wie toch nog twijfels had over de capaciteiten van de jager als natuurbestuurder, moet de afgelopen zomer toch de gewenste duidelijkheid gebracht hebben. Bij monde van haar voorlichter Lulof, waarvan mag worden verwacht dat hij beter op de hoogte is dan de gemiddelde jager, werd een bonte verscheidenheid van onzin aan het Nederlandse volk aangeboden. Nadat eerder al het aantal in ons land verblijvende houtsnippen zonder blikken of blozen tienmaal zo hoog werd ingeschat als in werkelijkheid het geval is, werd dat herhaald voor het aantal water-snippen. Vanzelfsprekend om aan te tonen, dat de jacht erop geen schade doet aan de populatie en gemakshalve voorbijgaand aan het feit, dat iedereen die louter voor zijn plezier op dergelijke vogels schiet, door een normaal denkend mens wel eens als een misdadige idioot zou kunnen worden beschouwd. Dat daarbij ook nog werd verkondigd dat de zeer bedreigde poelsnip door de jagers gemakkelijk op tijd herkend kan worden omdat hij aanmerkelijk kleiner (!) is dan de watersnip, zou een fout van een journalist zijn. Je vraagt je af, wat de voorlichter dan wel gezegd heeft. Dat het volstrekt onmogelijk is voor iedere jager om in het veld onderscheid te maken tussen watersnip en de maar iets grotere poelsnip? Dat moet wel een erg slechte journalist geweest zijn. Maar de kroon spande toch wel de oproep van de jagersvereniging aan haar leden, om enige terughoudendheid te betrachten bij het schieten van eenden tijdens de afgelopen warme zomer. Niet om botulismeverspreiding tegen te gaan, omdat ze in de rui zijn of nog jongen hebben, maar omdat de hitte de conditie van de eenden zou hebben aangetast. Hoe hebben ze dat in vredesnaam vastgesteld? Smaken ze dan minder lekker? Of vliegen ze niet hard genoeg voor een sportief schot? Natuurbeschermers...

Harm Niesen

PORTRET HARM NIESEN

Ik doe wat ik leuk vind

Eric Schoones

Harm Niesen is als woordvoerder van De Faunabescherming geregeld in het nieuws, waar hij met verve en vooral met kracht van argumenten al jarenlang strijdt tegen de zinloze plezierjacht. We gingen bij hem op bezoek, waar kauwen en Turkse tortels in zijn tuin een vaste slaapplek hebben gevonden en waar binnen bij de kachel de poes stilletjes zit te spinnen, terwijl in het Noordzee-aquarium de koornaarvisjes en een kleine hondshaai het ook rustig aan doen. Een gesprek over zijn idealen en hun oorsprong, over zijn onvermoeibare acties tegen onverschilligheid, onkunde, leugens en kwade opzet, de bizarre trekjes in de wereld van jagers en boeren.

Vader en grootvader hielden al van de natuur, 'ze deden niks anders' en samen met zijn oudste zus werd hij elke avond voorgelezen uit het *Handbook of British Birds*, met als gevolg dat Harm met zes jaar, 'erfelijk belast', alle Europese vogels bij hun Engelse naam kende. De vijf kloeke delen van zijn bijbel staan nog altijd in de boekenkast. Met zijn ouders ging hij vaak vanuit Haarlem naar de Amsterdamse Waterleidingduinen, op de fiets met diezelfde oudste zus – één voorop, één achterop en op de terugweg eerlijkheidshalve andersom. Ook in de jaren op de middelbare school was hij altijd in de duinen te vinden. Met vrienden om half vijf in de ochtend afgesproken bij de ingang en dan, weer thuis om half tien in de avond, viel hij boven een bord opgewarmd eten in slaap. 'We zochten fanatiek naar nesten om de jongen te ringen, en Fred Koning, een van die vrienden, nu dik in de tachtig, doet nog steeds onderzoek naar roofvogels. Inmiddels het langst lopend ornithologisch onderzoek ter wereld, begonnen in 1956...'

Leraar

Na een kortstondige vergissing als leraar op de laatste HBS voor meisjes in Bergen, een experimentele school met handenarbeid en toneel als examenvak waar je niet moest aankomen met natuur- en scheikunde, bracht hij zijn werkzame leven grotendeels door op een school voor middelbaar beroepsonderwijs in Amsterdam, waar zijn vakken onder de noemer 'warenkennis en technologie' werden gegeven. 'De directeur stond in de vakantie in korte broek plotseling bij mij aan de deur en ik – altijd al nieuwsgierig naar hoe dingen worden gemaakt – ben daar gaan lesgeven. Het was een school die opleidde tot bedrijfsleider of zelfstandig ondernemer, en van de 29 vakdiploma's in die tijd waren er slechts drie sectoren uitgesloten: wapenhandel, sterke drank en drugs. Van mij werd dus verwacht dat ik al die andere vakdiploma's tot in de puntjes beheerste. De leerlingen, allemaal rond de twintig, stonden vaak al met één been in de handel

'We zochten fanatiek naar nesten'

en ze zaten niet te wachten op natuur- of scheikunde, 'mijn vader staat op de Albert Cuyp en die hoefde dit ook allemaal niet te leren!' Toch wist Harm Niesen ze te boeien, deels met onorthodoxe lesmethodes, zoals zelf drank distilleren of met een transformator de leerlingen laten ervaren wat stroom met je lichaam doet. Hij nam die Amsterdamse schoffies mee naar de duinen; orchideeën zoeken vonden ze prachtig en de hele klas kwam op zijn verjaardag, mits zijn moeder voor de bitterballen zorgde. Misschien wel de slimste van het hele stel zei bij de diploma-uitreiking: 'Ik heb nooit goed begrepen wat u ons probeerde te leren, maar ik heb me geen seconde verveeld.'

Romantiek

En zo is het ook als je op een regenachtige maandagochtend bij Harm, een geboren verteller, thuis luistert naar zijn verhalen over de merkwaardig-

ste diersoort op onze planeet, de mens en meer bepaald: de jagers.

Zijn afkeer van het jagersgilde stamt nog uit de tijd dat hij met zijn vrienden door de duinen zwierf. Daar zag hij hoe het werkt met duizenden gekweekte fazanten en houtsnippen, comfortabel geschoten vanaf een geriefelijk zitje, met iemand die het geweer aanreikt en andere knechten die het schootsveld al gemakshalve hebben plat gemaaid. Helemaal niet het idealistische en romantische idee van jagen: één met de natuur en met risico voor eigen lijf en leden een wild dier omleggen, nee, de moderne jager viert het leven in een gezellige sociëteit, een studentencorps voor mannen die beter zouden moeten weten, en waarin, net zoals bij de brallerige studentjes, met geheel eigen taalgebruik alle misstanden worden vergoelijkt – 'ziek geschoten' in de betekenis van 'aangeschoten', gedoemd om een ellendige, langzame dood te sterven en 'zweet' in plaats van 'bloed'.

Levanttanglibel, Euphraat Birecik, Turkije - juni 2015. Foto Harm Niesen

Schuilhut

En terwijl hij zo met zijn vrienden door de duinen zwierf, was hij nooit jaloers op de anderen die met zware lenzen liepen te sjouwen. Hij kreeg van die foto's, toen nog zwartwit, toch wel een afdrukje. Later ging hij zelf fotograferen, eerst met een Rolleiflex, nog van zijn opa, later een Praktica uit Oost-Duitsland – 'hartstikke goedkoop'. Vogels

fotograferen lukte met die toestellen echter niet zo goed en dat kwam pas later. Maar zeker niet in een hoogzit en na één keer een halve dag in een schuilhut – alleen maar stromende regen en geen korhoender gezien – was hij ook daarvan snel genezen. Nu trekt hij er wel op uit om foto's te maken. 'Gisteren was ik nog in de Wieringermeer; bij het kwelwater zie je dan een ijsvogeltje of een watersnip, dat is leuk! Maar je wil ook wel eens iets bijzonders, je kunt niet enthousiast blijven over dat roodborstje in je tuin.' Zo maakten wij ooit de eerste foto's van een zeldzame libel, gevonden in het zuidoosten van Turkije en van grote kruisbekken, voor het eerst gefotografeerd in 1963. 'Al is het met *waarneming.nl* soms wel een beetje dringen, want dan staan er opeens, net zoals met de jonge wolven op de Veluwe, 40 fotografen die het niet allemaal heel nauw nemen met de regeltjes. Trouwens vanuit de auto als mobiele schuilhut kun je ook prima fotograferen. Zo trof ik ooit iemand met dure telelenzen bij een gesignaleerde Amerikaanse goudplevier, die me vroeg wat hij nu eigenlijk had gefotografeerd. Zielig toch eigenlijk.'

Fatsoen

In een gesprek als dit ontkomen we niet aan de geschiedenis van De Faunabescherming. Harm

Grote kruisbek, Amsterdamse waterleidingduinen, 24 maart 1963. Foto Hans Vader.

weet al niet meer precies wanneer, maar 'toen we in de jaren zeventig begonnen met de Stichting Kritisch Faunabeheer, zoals het toen nog heette, gaven we onszelf tien jaar. De helft van de bevolking was sowieso tegen de jacht; er waren niet veel vrouwelijke jagers, en vrouwen vinden in meerderheid – net zoals het fatsoenlijke deel van de mensheid – dat jagen voor je plezier echt niet kan.'

Het is anders gelopen. 'Bestrijden' en 'beheren' waren termen waar de jagers keer op keer mee wegwamen. 'Overigens het domste wat je kunt doen, maar tegen domheid en kwade opzet houden argumenten geen stand. De jagers redeneren zoals de bestrijders van muskusratten. Hebben ze meer ratten gevangen dan gaat het steeds beter, de situatie is onder controle, hebben ze minder gevangen, dan gaat het ook de goeie kant op, de maatregelen zijn kennelijk effectief. Ze doen het dus nooit verkeerd.'

Gouden voetjes

Het 'beheersen' van populaties kan nooit een reden zijn om te jagen: andere processen houden dat natuurlijk evenwicht in stand. 'De wolf is daarvan het beste voorbeeld. Tien jaar geleden, toen de wolf hier al op de poort klopte, hoorden we uit Duitsland dat er daar nauwelijks pro-

blemen met wolven waren. We schieten nu 20.000 reeën per jaar, maar de wolf kan dat duizend keer beter en efficiënter dan welke jager ook. Dat weten de jagers, maar met dezelfde drogredenen worden jaarlijks duizenden ganzen vernietigd en nergens zijn er minder ganzen. Ze komen geen stap verder. Bovendien is dat alles in strijd met Europese wetgeving, maar de boeren zijn handig in het claimen van schade, ze spreken niet voor niets over de “ganzen met gouden voetjes”. Met diezelfde handigheid bespelen ze de publieke opinie. ‘Als je vraagt of wilde eenden geschoten mogen worden puur voor het plezier van de jager, dan zegt 80% van de bevolking nee. Als je begint over zogenaamde plagen, gevaren en schade, dan is de uitkomst andersom.’

Ongenode gasten

Gaandeweg kreeg De Faunabescherming meer inzicht in de machinaties van de jagers tegenover de politiek. ‘Het onbegrip en de onverschilligheid bij de bestuurder is zodanig, daar kom je niet doorheen. VVD, CDA en de kleine christelijke partijen luisteren van nature naar de boeren, maar ook staatssecretaris Dijkzwaag van de PvdA voerde de plannen van haar voorganger Bleker – de ergste van allemaal – gewoon door in een uitgekleden nieuwe natuurbeschermingswet. Jagers zijn geïnfilteerd in milieuclubs als Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer, die de extra inkomsten van de jagers goed kunnen gebruiken.’ Uit Europa komt er ook al weinig goeds. ‘Denemarken blijkt, met het hoogste aantal geweren per inwoner, het meest vriendelijk voor jagers. Ze willen daar nu de aalscholver uitroeien, want die eet vis. Die waanzin hebben we hier ook gehad: Volendamers zagen hun business verdwijnen, maar uit onderzoeken blijkt dat de aalscholver juist een positief effect heeft op de visstand, net zoals grazende ganzen op de groei van gewassen. Desalniettemin sprak Gerrit Braks ooit tegenover mij over de psychologische schade voor de boer die ongenode ganzen op zijn land zouden veroorzaken.’

Ramp

Over de boeren kan Harm Niesen, na eindeloze discussies, kort zijn: 'Boeren zijn de grootste ramp die Nederland ooit heeft getroffen. Niet gevoelig voor rationele argumenten, hebben ze van Nederland een levenloze woestijn gemaakt, er groeit niks meer, er leeft niks meer, kievit en grutto zijn als weidevogels kansloos geworden.'

De Friese eierrapers kennen de woordvoerder van De Faunabescherming maar al te goed van de meer dan 30 jaar durende en uiteindelijk glansrijk door Niesen gewonnen strijd. Typerend was het commentaar van één van die eierrapers te spreken: 'Weet je hoe je in Friesland kan zien dat het voorjaar wordt? Dan komt die Niesen weer met z'n rotkop op de televisie.'

'Met of zonder kogelbrief,' voegt Harm nog fijntjes toe. Nee, hij heeft geen medelijden met de boeren: 'en er komt echt geen hongersnood als ze hier wat minder produceren, dan kunnen we 80 procent van het land teruggeven aan de natuur. De jagers kunnen hun gang gaan dankzij de boeren en de politiek is bang om er iets aan te doen. De boeren worden met fluwelen handschoentjes aangepakt. Ook in de provincies wordt het boeren en jagers naar de zin gemaakt, in plaats van dat de regionale natuur wordt beschermd. Den Haag heeft trouwens de provincies opgescheept met veel verantwoordelijkheden, zonder er geld of deskundigheid bij te leveren. Van de politiek hoef je niet veel te verwachten, zeker niet van nieuwe partijen. Caroline van der Plas maakte carrière als journalist over de vleesindustrie.'

Onkunde

En ook Europese richtlijnen helpen daar niet aan. 'Voor de wolf zijn die glashelder, maar als landen zich daar niet aan houden, en luidkeels verklaren dat de wolvenpopulatie gehalveerd moet worden om het vee te beschermen, dan ben ik bang dat die richtlijnen hier ook op de helling gaan wanneer boeren allemaal moord en brand schreeuwen.'

De aalscholver heeft een positief effect op de visstand.

Maar is het wel zo erg met de schade door de wolf? 'Nee, er worden minstens 200 keer zoveel schapen door honden aangevallen en als een wolf het doet krijgt de schapenhouder alle schade vergoed. Met al die sensationele verhalen in de kranten gaat ook de pers niet vrijuit. Bovendien zijn de schapenhouders strafbaar: ze zijn volgens de welzijnswet voor dieren verplicht hun beesten veilig

op te hokken. Je denkt dat mensen handelen en beslissingen nemen op basis van feiten, maar dat is helemaal niet zo, het onderbuikgevoel regeert. En over de gehele linie is er een schrikbarende onkunde. Jagers en hengelaars roepen dat ze zo van de natuur genieten, maar ze kunnen nog geen walvis van een postduif onderscheiden.'

En ondanks een treurige conclusie – 'en het wordt niet beter' – en ondanks onontkoombare oude mannenkwaaltjes gaat Harm Niesen, bijna 79 jaar, vrolijk verder, en zeker niet moedeloos. 'Ik zou het mezelf verwijten als ik ermee zou stoppen.' Harm is een volhouder en de aanhouder wint.

'Boeren zijn de grootste ramp die Nederland ooit heeft getroffen.'

Rapen van kievitseieren

Al in het tweede jaar van de Stichting Kritisch Faunabeheer werd het kievitensymposium georganiseerd met een groot aantal sprekers:

Op zaterdag 22 januari 1977 organiseert de Stichting Kritisch Faunabeheer een symposium over het onderwerp 'De kievit en het kievitseierrapen'. Het doel is, feiten en meningen rond het rapen van kievitseieren bijeen te brengen. Aan de orde zal onder meer komen welke politieke, wetenschappelijk-biologische, pedagogische en ethische argumenten in deze kwestie een rol spelen. De Staatssecretaris van CRM is uitgenodigd de wettelijke en politieke situatie rond de kievit te schetsen. Daar-

naast zijn wetenschapsmensen uitgenodigd die ons kunnen informeren over het wel en wee van de kievit, de bedreigingen voor deze soort en over de gevolgen van het eierrapen. Vervolgens zullen vertegenwoordigers uit de vogelbeschermingswereld hun mening over het eierrapen komen toelichten. Tenslotte zal een buitenlandse gast zijn visie geven over het kievitseierrapen in Nederland in het kader van de Europese natuurbescherming.

In de volgende Argus, 1977-1, stond een uitgebreid verslag van dit symposium, met hier de conclusie:

SLOTCONCLUSIE VAN DE STICHTING KRITISCH FAUNABEHEER

De stichting Kritisch Faunabeheer is van mening, dat het rapen van kievitseieren zowel moreel als wetenschappelijk niet verantwoord is.

Motivering:

- Wetenschappelijk onderzoek heeft nimmer overtuigend aangetoond dat het rapen van kievitseieren een positieve invloed heeft op de natuurlijke levensgemeenschappen.
- De zgn "nazorg" van de Friese eierrapers heeft geen positief effect, maar betekent wél een ongewenste ingreep in het ecosysteem.
- Neveneffecten van die "nazorg" zijn schadelijk en ongewenst. Die "nazorg" bestaat o.a. uit het vervolgen van "concurrenten" van de eierraper: kraaien, eksters worden d.m.v. vergif of het geweer gedood, waardoor ook broedgelegenheid van ransuil, toren- en boomvalk verloren gaat.
- Eén van de ongewenste neveneffecten van het zoeken en rapen is het feit dat niet alleen eieren van de kievit, maar ook eieren van grutto, watersnip, wulp e.d. geraapt worden.
- Eierrapen stimuleert, met name bij kinderen, het aanleggen van een eierverzameling, het geen didactisch niet verantwoord is.
- Eierrapen in ons land maakt vogelbeschermingsacties in internationaal verband (denk aan de poging tot stopzetting van de jacht op de kievit in België en Ierland, protest tegen vogelmoord in Italië en Frankrijk) ongeloofwaardig.
- De handel in en van kievitseieren, het "melken" van de kieviten, stelt de "beschermingsacties" van de eierrapers wel in een zeer twijfelachtig daglicht.

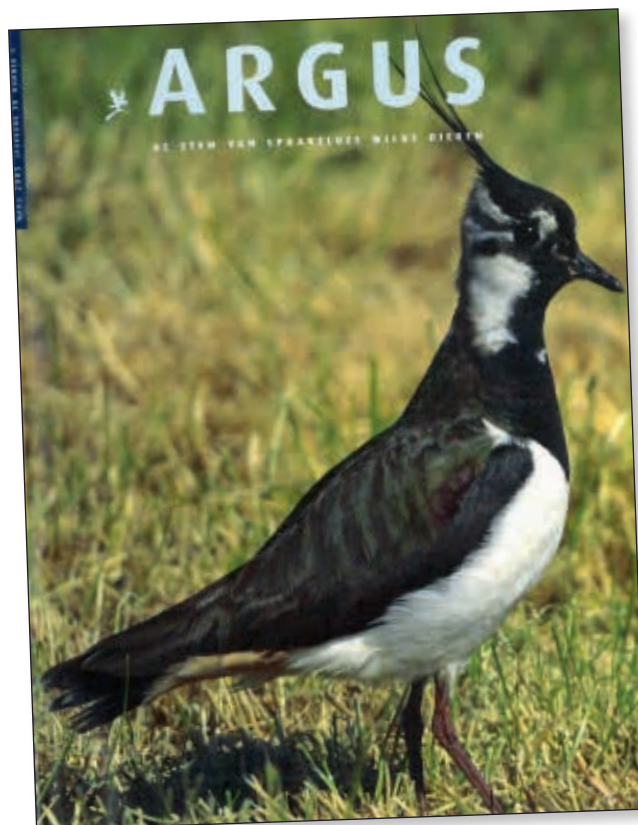
In 2005, een kleine 30 jaar later, leek er een einde aan te komen toen de rechtbank van Leeuwarden ook in Friesland het rapen van kievitseieren schorste. Juridisch kon dit pas nadat de Flora- en faunawet in werking was getreden. Zie Argus 2005-1.¹

Het duurde toch nog 10 jaar langer voor het rapen van kievitseieren echt van de baan was. Op 14 januari 2015 verbood de Raad van State het rapen van kievitseieren definitief, tenminste zolang de kievit niet in een goede staat van instandhouding verkeert. Het gesteggel ging echter met name in Friesland nog twee jaar door, voordat het rapen echt gestopt was. Op onze site en in de verschillende Argussen uit 2015 en 2017 werd verslag gedaan van deze laatste stuiptrekkingen.

Uit Argus 2015-1:

Eierrapen

Het lukt ons helaas maar zelden om ontheffingen definitief ongedaan te maken. Nog zeldzamer is het dat een provincie daar de wat ons betreft enig juiste conclusie uit trekt. Namelijk, dat ze een dergelijke ontheffing nooit meer zullen verlenen. Maar een enkele keer winnen we echt. Soms duurt dat lang, zeker. Soms wel 38 jaar.

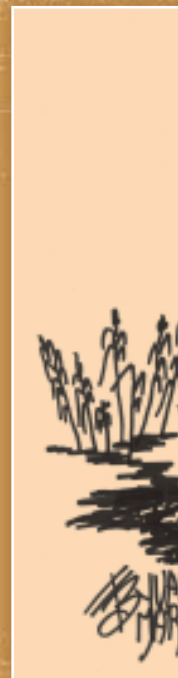
Voorkant van Argus 2005-1, een van de vele nummers waarin over het rapen van kievitseieren werd geschreven.

Zo lang hebben we er over gedaan om de verwerpelijke hobby van veel Friezen om de eieren van kieviten te rapen en op te eten, verboden te krijgen. Beetje bij beetje is deze gewoonte, die oorspronkelijk in heel Nederland en zelfs professioneel werd beoefend, afgeschaft. Koningin Juliana liet zich gemakkelijk overhalen om het

eerste ei niet meer aan te nemen. Later volgden commissarissen van de koningin en burgemeesters in het hele land. Werd de handel – jaarlijks meer dan 100.000 kievitseieren op de markt in Barneveld – verboden en werd de raaptijd – tot 8 april, in Friesland zelfs tot 12 april – ingekort.

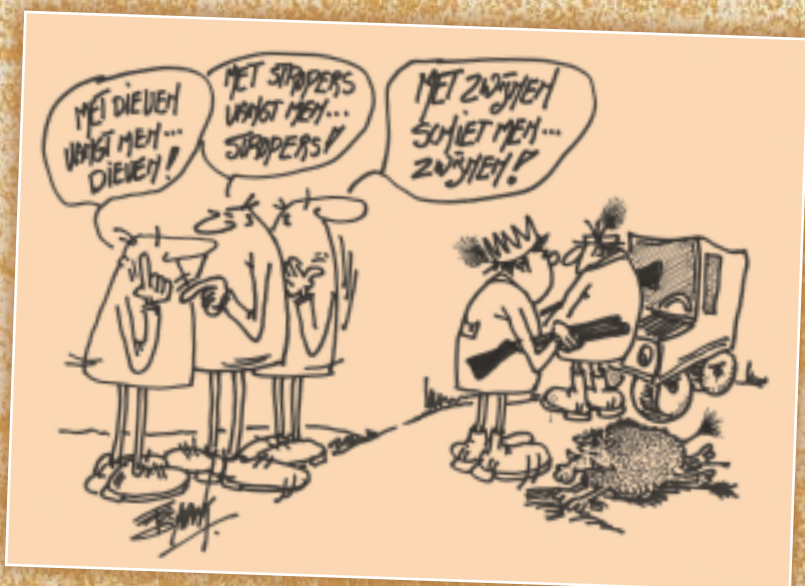

¹ Voor links, ga naar faunabescherming.nl/argus2022-2/

Cartoons van Frans Bijvank

Vele cartoonisten hebben in de afgelopen 47 jaar meegewerkt aan de Argus. Zoals Evert Boeve die ons logo tekende en Len Munnik die onder meer de blikvangers van de Zwijnsociëteit en de jachthuttenstekende. Maar onze meest trouwe cartoonist, goede vriend, fervent faunabeschermer en volstrekt autonoom mens was Frans Bijvank. 'Iedere dag heeft zijn verwondering', een betere typering van zijn levensopvatting is niet denkbaar, het was zijn motto, zijn lijfspreuk. Argus heeft hij in de loop der jaren van vele cartoons voorzien in zijn unieke "Bijvankstijl", want als geen ander wist hij de jager raak te typeren. Ook nu zijn de meeste van zijn cartoons helaas nog actueel.

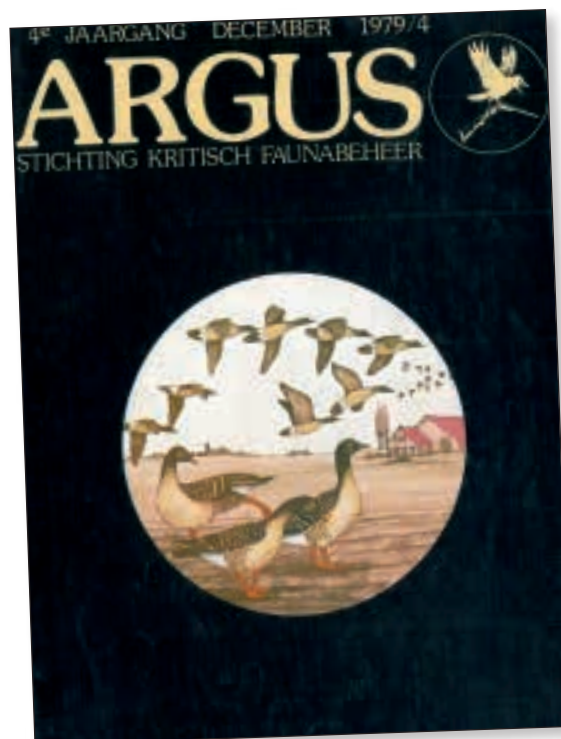
Schade en ganzen?

Argus 1979-4 was geheel gewijd aan wilde ganzen. 1980 werd uitgeroepen tot Ganzenjaar.

Het Ganzenjaar 1980 was een “redelijk succes”, aldus Harm Niesen. Hij was één van de organisatoren, en er is samengewerkt met meerdere organisaties: Natuurmonumenten, Vogelbescherming en Natuur en Milieu. Een blijvende samenwerking met deze organisaties is helaas uitgebleven.

Er is zeer veel te zeggen over het “beheer” van ganzen, lees hierover bijvoorbeeld een overzichtsartikel uit Argus 2018-1. We concentreren ons hier op de vermeende schade die ganzen aan landbouwgewassen en gras toebrengen. Alsof dat

Voorkant 1979-4, aquarel: Ineke van den Abeele

al een reden zou zijn om ze te bejagen. Vaak heet dat dan “verjaging met ondersteunend afschot”. Hieronder het stukje hierover uit het openingsartikel van Argus 1979-4, door Hugh Gallacher, de eerste voorzitter van de Faunabescherming:

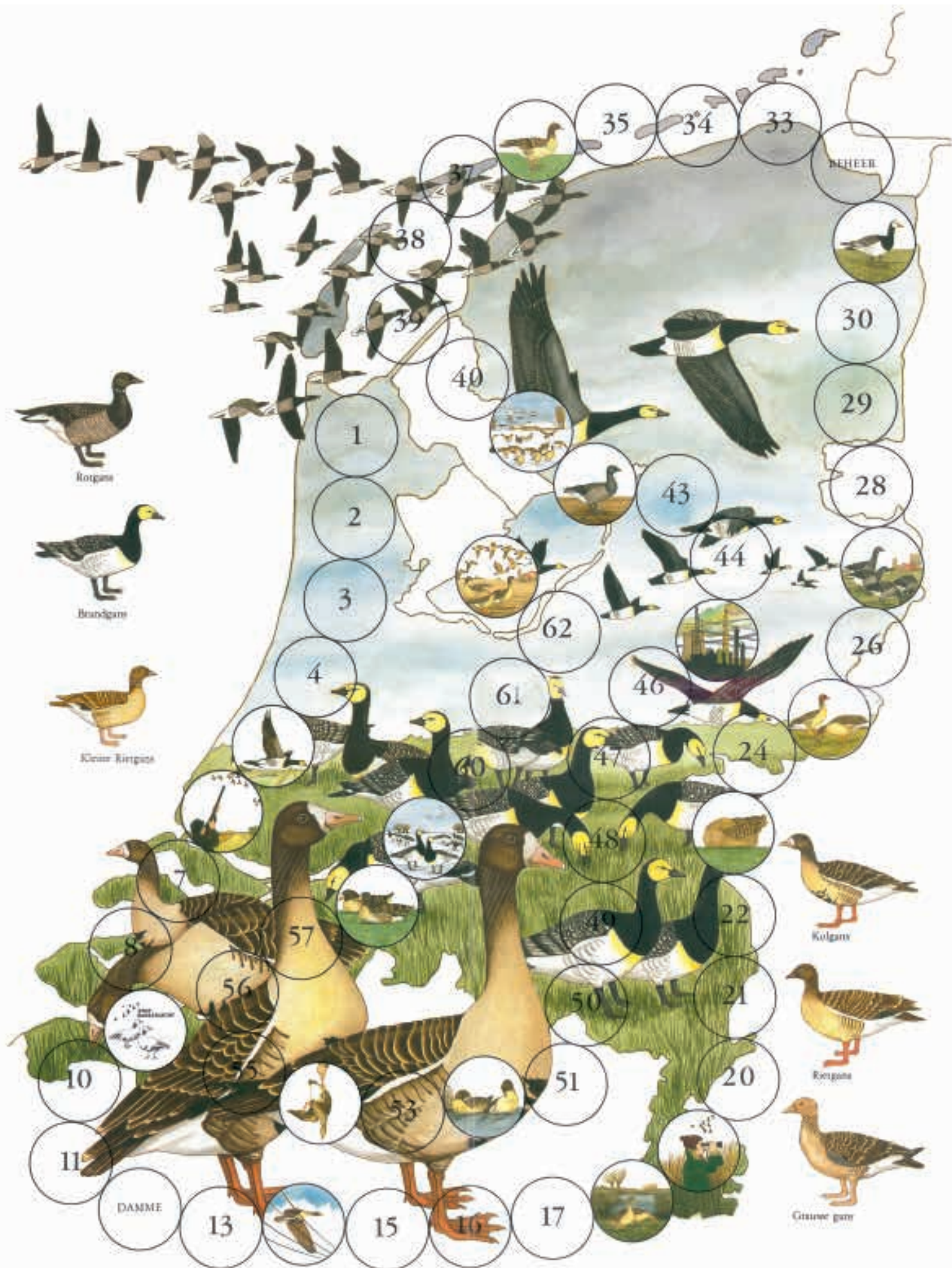
Wie beweert dat de schade die dan wordt toegebracht aan landbouwgewassen, moet worden tegengegaan door het opvoeren van de bejaging, houdt er wel heel aparte ideeën over schadepreventie op na. In 1960 is in het poldergebied bij Damme aangetoond dat het ook anders kan: onmiddellijk nadat men er met de ganzenjacht was gestopt, verspreidden de ganzen zich over een groter gebied en nam de begrazingsdruk aanzienlijk af. Het oog ziet altijd van zich af. Dat ganzenjacht landbouwschade veroorzaakt, zal men van de jagers zelf dus nooit horen. Evenmin dat ganzen in bepaalde gevallen juist heel nuttig kunnen zijn voor de landbouw. [...] Vast staat ook dat berichten over ganzen-schade aan wintergraan door wetenschappelijk onderzoek niet bevestigd kunnen worden: zo leverde een in het Schotse

Perth door Grauwe Ganzen en Kleine Rietganzen sterk begraasde akker met winter-tarwe een oogstopbrengst van 5,8 kg/ha op, terwijl een vergelijkbare onbegraasde akker 5,5 kg/ha opbracht. Sterker nog, verschillende studies wijzen erop dat door ganzen begraasde akkers juist een hogere opbrengst kennen: in Virginia (USA) bijvoorbeeld leverden door Canadese ganzen zwaar begraasde terreindelen 23,7 hl/ha wintertarwe, terwijl minder begraasde terreindelen 21,3 hl/ha en onbegraasde delen 15,7 hl/ha opbrachten. De oorzaak van de gunstige invloed van ganzen op de oogstresultaten is waarschijnlijk gelegen in het gunstige effect dat betreding en bemesting hebben op de kwaliteit van bodem en vegetatie. Hiermee wil overigens niet gezegd worden dat ganzenschade onbestaanbaar is.

Wilde Ganzenbord

Op de pagina hiernaast ziet u een verkleinde weergave van het Wilde Ganzenbord dat bij de aanvang van het ganzenjaar 1980 werd aangekondigd maar pas in 1985 uitgegeven. Dit spel heeft tot veel publiciteit geleid, met onder andere aandacht door Vroege Vogels. Het spel werd bedacht door Anneke Duijndam en vormgegeven door Ineke van den Abeele, met prachtige aquarellen van de ganzen. De aquarel in de cover linksboven is er ook een voorbeeld van.

Ineke is vanaf vrijwel het begin van De Faunabescherming, toen nog Kritisch Faunabeheer, actief, vooral met acties, veelal samen met Harry Voss. Later werd zij penningmeester. Zij verzorgt nog steeds, samen met haar man Gijs, de donateursadministratie.

Hex WILDE GÄNZEN holt
 © Stiftung Ethik und Transparenz
 Illustration: Vögel von den Inseln

Meer onderzoek

Uit Argus 1987-2: in een Wagenings onderzoek worden eigenlijk ook vergelijkbare conclusies getrokken, maar nu toegespitst op grasland:

Wilke ganzen en cultuur-grasland in Nederland

door G.T.W.A. Groot Bruinderink
(zijn proefschrift, 27 januari 1987)

Het [...] is een verslag van een uitvoerige studie naar de effecten van begrazing door ganzen op de groei en productie van cultuurgrassen. [...] Het onderzoek in het veld heeft gedurende 4 seizoenen plaatsgevonden in Friesland, omdat hier de meeste ganzen pleisteren en ook de meeste schademeldingen en schade-uitkeringen plaatsvinden. De belangrijkste conclusies zijn samengevat: De voornaamste schade die ganzenbegrazing voor veehouders teweeg kan brengen is opbrengstverlies van de eerste gras-snede. Deze verliezen worden niet zonder meer veroorzaakt door de hoeveelheid gras die de ganzen opeten. De meeste ganzen zijn bovendien vertrokken als de grasgroei in het voorjaar begint. Vertraging in de groei wordt vooral veroorzaakt door de verkleining van de oppervlakte groen, waardoor voor enige tijd het vermogen tot fotosynthese minder is dan als er geen ganzen hadden gegeten (*sic*). Deze vertraging van de voorjaarsgroei is na zachte winters gemiddeld 6 dagen en na een zeer koude winter gemiddeld 2,5 dag, omdat dan de vertraging door vorst en sneeuw deels de effecten van begrazing overlappen. Hoe later gemaaid wordt, hoe kleiner de opbrengstverschillen tussen begraasd en onbegraasd grasland. Invloed op opbrengst van de 2e snede is niet gevonden. Ganzenbegrazing kan de oorzaak zijn van kwaliteitsverbetering van de eerste snede maar dit voordeel wordt geheel teniet gedaan door de verminderde opbrengst. landbouw en natuurbehoud gestalte kunnen krijgen.

Tot onze grote verrassing zijn in de afgelopen jaren twee onderzoeken verschenen waaruit blijkt dat de schade aan grasland door ganzen, met name in Friesland, wordt overschat, maar ook maar zeer ten dele gerelateerd is aan de aantallen ganzen. Terwijl sinds het onderzoek uit 1987 de aantallen ganzen in de winter in Nederland enorm zijn toegenomen en het winterseizoen voor de ganzen langer duurt.

Altenburg & Wymenga

In 2019 publiceerde het onderzoeksbureau Altenburg & Wymenga het rapport “Effecten van verjaging op vraatschade door ganzen in Fryslân”, geschreven in opdracht van de provincie Friesland. In het rapport wordt overigens verholend over “verjagen” gesproken, “met ondersteunend afschot” wordt er soms tussen haakjes bij vermeld, maar verjagen is gewoon synoniem met jagen.

Er blijken bij de door ganzen veroorzaakte schade veel onduidelijkheden te zijn. Ten eerste blijkt dat de getaxeerde schadebedragen niet overeenkomen met de werkelijke schade en stelselmatig worden overschat. Verder kan worden vastgesteld, dat de sterke toename van de uitgekeerde schadebedragen vooral wordt veroorzaakt door de prijsstijging van de gewassen.

De grootte van de schade is voor ons minder interessant. Wel dat uit de volgende constatering blijkt, dat de rechtvaardiging van het afschieten van ganzen geheel op drijfzand berust:

Er is vanaf 2006 steeds meer schade per individuele gans uitgekeerd. De toename staat niet in verhouding tot de berekende consumptiemogelijkheden van ganzen. Dit betekent dat de ontwikkeling van de schadebedragen losgekoppeld is van de aantalsontwikkeling van de ganzen. Naar de toekomst toe betekent dit dat een eventuele afname in de ganzenpopulatie niet noodzakelijkerwijs ook tot een afname van de schade zal leiden.

Het rapport van Altenburg & Wymenga is bij de provincie Friesland niet of nauwelijks te vinden, maar kan wel via ons worden gedownload.¹

NIOO-KNAW

In augustus 2022 publiceerde het Journal of Applied Ecology het artikel “More grazing, more damage? Assessed yield loss on agricultural grassland relates nonlinearly to goose grazing pressure” van Nelleke Buitendijk (NIOO-KNAW) et al.

Er werd in dit onderzoek gekeken naar de aantallen brandganzen, kolganzen en grauwe ganzen, in relatie met de getaxeerde schade. Meer ganzen betekent weliswaar een hoger getaxeerd schadebedrag, maar dit bedrag vlakt wel af. Of de getaxeerde schade wel de juiste maat is, is natuurlijk de vraag, zie het onderzoek van Altenburg & Wymenga hierboven.

Buitendijk concludeert in de samenvatting van haar onderzoek:

Onze resultaten laten zien dat we voorzichtig moeten zijn met beheersmaatregelen zoals populatiereductie of actieve verjaging en derogatie. Deze kunnen een negatief effect hebben op de diersoort, terwijl er mogelijk maar weinig effect is op het verminderen van landbouwschade.

Eigenlijk wijzen al deze onderzoeken uit: het effect van “beheer” van ganzen op de vraatschade, en daardoor derving van inkomsten, is volmaakt onduidelijk. En al zeker geen rechtvaardiging om de ganzen te (ver)jagen. En dat verkondigt De Faunabescherming al sinds haar bestaan.

¹ Voor links, zie faunabescherming.nl/argus2022-2

Jachthutten.nl

Op 4 juni 2004 werd de site jachthutten.nl gelanceerd bij een illegaal geplaatste jachthut. Zie een stukje uit Argus 2004-2:

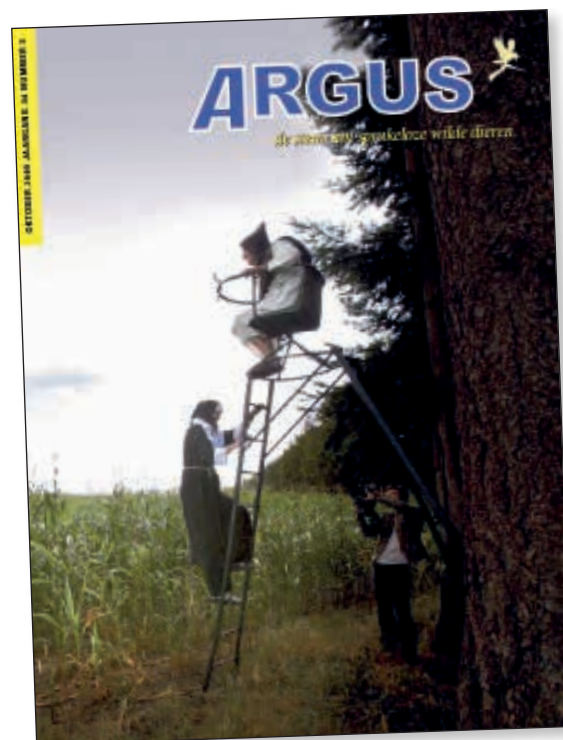
De hut was aan de voorzijde deels afgedekt met een rood kleed. Na een korte toespraak van Marianne en Krista werd het kleed door de beide dames symbolisch van de hut getrokken, waarbij een op de voorzijde van de hut vastgemaakte poster van de nieuwe jachthutten.nl site werd onthuld.

Tot grote verbazing van het publiek bleek er na het wegtrekken van het kleed een 'overspannen jager' in de hut te zitten. Hij waarschuwde de aanwezigen voor hel en verdoemenis als men de jagers zou blijven tegenwerken en de voederplaatsen van 'wild' zou blijven verstoren.

Logo/Cartoon: Martin Man

Maar al eerder werd in de Argus aandacht gevraagd voor illegaal gebouwde jachthutten, zoals in Argus 2001-3:

Voorkant Argus 2009-3, De Faunabescherming voert actie bij een hoogzit.

De Faunabescherming heeft bij de gemeente Apeldoorn bezwaar aangetekend tegen het verlenen van een bouwvergunning voor een jagershut op palen (een zogenaamde hoogzit) in de directe nabijheid van het Harm v.d. Veen Ecoduct.[...]

Bij de Faunabescherming komen steeds vaker meldingen binnen van natuurliefhebbers over het plaatsen van zogenoemde hoogzitten in bosgebieden. Veelal wordt daarvoor geen bouwvergunning aangevraagd en zien gemeenten de jagersbouwsels door de vingers. [...]

De Faunabescherming benadrukt dat het vrijwel nergens gaat om bouwwerken die noodzakelijk zouden zijn in het kader van de zogenoemde beheersjacht.

In vrijwel alle gevallen gaat het om bouwwerken in het kader van de niet-noodzakelijke hobbyjacht. [...] Jagers gebruiken de hooggelegen schiethutten om op die manier voor de in het wild levende dieren onopgemerkt te blijven waardoor de dieren

Jarenlang werd regelmatig op de achterpagina van de Argus een opvallende jachthut getoond en besproken. Hier een voorbeeld uit Argus 2005-3. Deze hut stond ooit op jachthutten.nl, maar de coördinaten hiernaast kloppen sowieso niet. De "Natuurbrug Het Groene Woud" bevindt zich op 51.5394,5.3769. Het zou interessant zijn om de toegangen tot deze en andere ecoducten te controleren op jachthutten. Meld ze s.v.p. aan jachthutten@faunabescherming.nl.

Jachthut van het kwartaal

De Grenspost. Deze bijzondere jachthut staat in het prachtige Brabantse land in de buurt van het ecodeuct over de A2. De hut heeft van de lokale bevolking de bijnaam 'de grenspost van Noord- en Zuid-Korea' gekregen. In April 2005 heeft minister Peijs van Verkeer en Waterstaat het ecodeuct, de natuurbrug over de A2, geopend. En dat mocht wat kosten! Negen miljoen euro heeft de Nederlandse belastingbetaler voor het kunstwerk moeten neertellen. Maar wat schetste onze verbazing: bij inspectie met een tipgever kwamen we erachter dat er in het aanloopgebied voor de dieren naar het ecodeuct tientallen hoogzitten en jachthutten staan! De Korea-hut, die u hier ziet afgebeeld, was een van de meest opvallende uit de reeks en dat ondanks het feit dat het juist de bedoeling was om hem door zijn camouflage-kleuren *niet* op te laten vallen. Inmiddels zijn er aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant vragen gesteld over deze kwestie. De betrokken bewindslieden probeerden vervolgens de zaak te ontkrachten door melding te maken van het feit dat het Noord-Brabants Landschap zegt dat de hutten 'oud' en niet meer in gebruik zijn. Wij weten echter wel beter! Op de meeste plaatsen zijn de hutten, oud of nieuw, nog steeds volop in gebruik als jachthut of hoogzit voor het afschieten van dieren. Maar er is goed nieuws: Inmiddels zijn verschillende van deze hutten verdwenen of kapot aangetroffen. En dus heeft zo'n actie om rond te kijken en de zaken die niet deugen naar buiten te brengen wel degelijk zin. Als u de Korea-hut nog wilt zien, raden we u aan snel te zijn want voor je het weet is ie ook verdwenen.

Locatie van de hut:

Plaats: Boxtel/Liemptse;

Gebied: Velderbosch;

Positie: N51.33.06,4 S55.20.13,8

Wilt u meehelpen de jachthutten-site compleet te maken? Stuur dan uw foto's van jachthutten en misstanden op jachtgebied naar:

Postbus 150, 6870 AD Renkum of
digitaal naar postmaster@jachthutten.nl

een gemakkelijker prooi zijn. Vaak worden voerakkers aangelegd binnen het schootsveld van de permanente, illegale schiethutten.[...]

De Faunabescherming roept het publiek op alert te zijn op illegale schiethutten en bezwaar te maken tegen de aanleg van permanente hoogzitten in natuurgebieden.

Logo/Cartoon: Len Munnik

meer dan 1700 jachthutten en meer dan 2300 hoogzitten. Hoe kom je dan aan die 5000? Welnu, er worden ook de bij een jachthut of hoogzit veelal aangelegde voederplaatsen als apart object op de kaart vermeld. En zijn er bijvoorbeeld ook nog jachtschermen, drinkpoelen. En... een aantal gesloopte objecten zijn ook vermeld!

Site vernieuwd en verdubbeld

Het bijhouden van de site jachthutten.nl bleek veel werk. Tot 2013 werd dat door enkele vrijwilligers van De Faunabescherming gedaan. Toen nam GroenFront de site over, maar die hebben het onderhoud nooit echt goed voor elkaar gekregen.

Daarom heeft De Faunabescherming begin 2019 het beheer weer teruggenomen. Bij de heropening werd opnieuw aandacht gevraagd voor een zeer laffe jachthut die vlakbij een ecoduct was gepositioneerd. Gelukkig werd door de ophef die wij hierover maakten de hut snel weggehaald door Staatsbosbeheer.

Sindsdien is het aantal "objecten" op de site meer dan verdubbeld, tot meer dan 5000, waaronder

De website maakt zichtbaar hoe verbreid het verschijnsel jachthutten, en hoogzitten, is in Nederland. Wanneer je er eenmaal een hebt opgemerkt, zie je ze steeds vaker. Iedereen kan bijdragen aan de site, door hutten te melden via jachthutten@faunabescherming.nl. Maak een foto en vermeld de coördinaten. Nadere instructies op de site. Controleer s.v.p. wel of de door u opgemerkte hut niet al op de site staat. Wanneer een foto ervan ontbreekt, of oud is, graag een actuele foto aanleveren! Ook kunt u hutten die zonder foto staan vermeld gaan zoeken en ons melden of hij er nog staat, en zo ja een foto erbij aanleveren. En we hopen de gegevens op de site te kunnen gebruiken om uiteindelijk alle jachthutten en hoogzitten op de brandstapel te krijgen.

JACHTHUTTEN

[Home](#)
[Legende](#)
[Uitleg](#)
[Helden](#)

Welkom op de site jachthutten.nl

De website jachthutten.nl werd in 2004 gestart door De Faunabescherming. Rond 2013 nam GroenFront het beheer over, er stonden toen ongeveer 2500 objecten op. Voor GroenFront bleek het lastig om de site bij te houden. Daarop besloot De Faunabescherming in 2019 als de eerste weer opzicht te nemen. Dat bleek nog niet zo eenvoudig, maar het beheer verlegde in die afgelopen jaren steeds meer. Tegen begin 2019 en begin 2023 is het aantal objecten meer dan verdubbeld, tot meer dan 5000 "objecten". Voor de privacy van bezoekers, klik op [Legende](#).

KROONDOMEINZWIJN

Nog voor het in het kroondomein
kan vriezen dat het kraakt
vermoed ik dat hier menig zwijn
(wellicht grofweg een half dozijn)
al door de vorst is koud gemaakt

© Aad van der Waal/ mei 2020

Dwerggans

Zoals in Argus 2003-3 te lezen is, zie pagina hiernaast, is mede door het beschermen van enkele in Nederland gelegen overwinteringsgebieden het verdwijnen van deze zeldzame gans als Europese broedvogel voorkomen. Om deze gebieden afdoende beschermd te krijgen is een jarenlange juridische strijd gevoerd, die uiteindelijk door De Faunabescherming glansrijk is gewonnen. Alhoewel... de uitvoering had ook nog veel voeten in de aarde.

Uit Argus 2004-1:

De zaak 'dwerggans'

(...) Het ging hier om een zaak die niet was gericht tegen een provincie maar tegen het ministerie van LNV zelf en handelde over de Habitat- en de Vogelrichtlijn en de dwerggans. Volgens de Europese richtlijnen is Nederland verplicht de voor de zeldzame en sterk bedreigde dwergganzen belangrijkste verblijfplaatsen aan te wijzen als Speciale Beschermingszones. Ons land heeft dat niet gedaan voor de ooievaar en de dwerggans, omdat ze vindt dat die vogels allemaal afkomstig zijn van in gevangenschap gefokte dieren. Het ministerie weet zich daarbij gesteund door de ganzendeskundigen van Alterra. Daarmee zouden de dwergganzen niet beschermwaardig zijn [...]. Inmiddels heeft de Raad van State ons in alle opzichten gelijk gegeven. In ieder geval juridisch zijn de in Nederland voorkomende dwergganzen allemaal echte dwergganzen, volledig vrij en in het wild levend en in geen enkel opzicht verschillend van andere dwergganzen. Nederland is verplicht voor deze soort Habitatrichtlijn-gebieden aan te wijzen, waarin bijvoorbeeld nooit geschoten mag worden als de kans bestaat dat deze vogels daar aanwezig zijn. Dat is van september tot eind maart en dat was nou ook precies onze bedoeling.

Raad van State dwingt bescherming af

Maar het was tegen het zere been van provincie en ministerie. Een tussentijdse aanpassing van de status van een soort en de tussentijdse aanpassing van de speciale beschermingszones betekenden een voor hen zeer ongewenst precedent. De Raad van State maakte deze overheden echter heel erg duidelijk, dat zij het hoogste rechtscollege zijn in Nederland en dat er dus niet te ontkomen zou zijn aan de uitvoering van hun beslissing. Maar toch, het zou nog 6 jaar duren, alvorens we echt min of meer tevreden waren. De provincie en Natuurmonumenten, eigenaar van het belangrijkste deel van het gebied, hadden plotseling plannen gemaakt om de bovenlaag van de natte weilanden af te graven, in het belang van brakwatervegetatie. Maar niet in het belang van de dwergganzen. Nog tijdens de bezwaarperiode begon het werk al. En de provincie weigerde effectief te handhaven op het illegaal en opzettelijk verstoren door boeren van de ganzen. Uiteindelijk werd afgesproken dat alleen langs slootkanten en bij boerderijen grond zou worden afgegraven.¹ De opzettelijke verstoring door boeren gaat echter tot op de dag van vandaag door, ondanks de onvoorwaardelijke bescherming van de dwerggans, zoals door de Raad van State werd afgedwongen.

¹ Voor links, zie faunabescherming.nl/argus2022-2

De dwergganzen van Anjum en van de Abtskolk

Van alle in Europa voorkomende ganzen is de dwerggans ongetwijfeld de zeldzaamste én de meest bedreigde. Nog maar enkele decennia geleden overwinterden er in Hongarije en Roemenië vele honderden. Daar is vrijwel niets meer van over. In heel Scandinavië broeden nu naar schatting nog maar zo'n dertig paartjes.... Begin jaren tachtig is in Zweden een project gestart om de populatie dwergganzen te redden. Ja, door jagers.... De gedachte erachter was, dat de jonge dwergganzen zouden moeten leren naar veiliger overwinteringsgebieden te trekken dan Zuidoost-Europa. Naar Nederland bijvoorbeeld. Eieren van dwergganzen liet men in de oorspronkelijke broedgebieden in Zweden uitbroeden door brandganzen. Vervolgens vlogen de jonge ganzen met hun pleegouders mee naar de vooral in ons land gelegen overwinteringsgebieden. Het project had succes. In de loop der jaren zijn steeds grotere aantallen dwergganzen in ons land waar te nemen en daaronder bevinden zich ook veel exemplaren zonder kleureringen. Dat betekent dat de oorspronkelijke projectganzen er in slagen in het wild jongen voort te brengen en deze ook inderdaad naar ons land mee te nemen. In 2000 overleed de grote initiator van het project, Lambert von Essen, en was er bovendien enige twijfel ontstaan over de vraag of de vogels van de uit gevangenschap afkomstige eieren vogels wel gegarandeerd raszuiver zouden zijn. Het project stopte, maar de inmiddels in Zweden geïntroduceerde ganzen blijven het goed doen. Jaarlijks overwinteren nu tot zo'n zeventig vogels op de drie belangrijkste plaatsen in ons land: de omgeving van Anjum in Friesland, de Hoeksche Waard in Zuid-Holland en bij Petten in Noord-Holland. Dit laatste gebied is een paar jaar geleden aangekocht door Staatsbos-beheer, onder andere vanwege het feit dat het een belangrijk overwinteringsgebied voor ganzen is. En wat gebeurt er vervolgens? Staatsbosbeheer verhuurt de jacht in het gebied.... Alleen op hazen en wilde eenden, zeggen ze, die daar in het grasland echter nooit ook maar de minste schade kunnen toebrengen. Maar ook, omdat de jagers dan de overlast van

ganzen door verjaging kunnen bestrijden. Nog afgezien van het feit dat de Flora- en faunawet dat verbiedt, is het gebied daar nu juist voor aangekocht. Resultaat is nu, dat iedereen ontevreden is. Op de jagers na. Staatsbosbeheer heeft eigenlijk spijt maar de jagers hebben uiteraard geen enkele neiging vrijwillig hun net afgesloten contract weer op te zeggen. De boeren beklagen zich over het feit dat bij de jacht op hazen en wilde eenden nu duizenden ganzen uit het gebied van Staatsbosbeheer worden verjaagd. Met het risico dat ze bij hen neerstrijken. En de natuurliefhebbers. Zij dachten te kunnen genieten van de enorme aantallen vogels, maar die worden, vooral vanaf 15 oktober, steeds weer verjaagd en worden daardoor ook steeds schuwer. Niet zonder reden, want enkele jaren geleden werd er nog een geringe dwerggans geschoten. Toen overleg met Staatsbosbeheer op niets was uitgelopen is de Faunabescherming een juridische procedure gestart. Nederland is in het kader van de Habitatrictlijn verplicht belangrijke overwinteringsgebieden van zeldzame vogelsoorten als beschermd natuurgebied aan te wijzen. Daarvoor is nodig dat regelmatig 0,1% van Europese populatie van de dwerggans in het gebied verblijft en dat wordt de laatste jaren gemakkelijk gehaald. En in een Habitatrictlijngebied mag niet gejaagd worden. Zelfs de voorgenomen wetwijziging zal betekenen dat in dit geval de jacht niet verpacht mag worden. Onze klacht heeft bij het Ministerie van LNV geen gehoor gevonden. Het ministerie is niet van plan het gebied aan te wijzen, omdat ze vinden dat de Dwerggans geen van nature in Nederland voorkomende soort is. Ze zouden allemaal afkomstig zijn van herintroductie en bovendien wellicht ook nog genetisch vervuild. Terwijl bekend is dat ieder jaar kleine aantallen naar ons land komen, ook al toen er van het hele project nog geen sprake was. En dat die genetische vervuiling alleen maar een vermoeden is: op geen enkele wijze zijn de projectganzen te onderscheiden van soortgenoten met uitsluitend wilde voorouders. Juridisch zijn ze allemaal gelijk en heeft het ministerie geen poot om op te staan. Althans, tot die conclusie zal de rechter hopelijk binnen afzien-

bare termijn komen. Vogelliefhebbers maken dan ook geen enkel verschil tussen dwergganzen van verschillende herkomst. En kunnen dat ook niet maken. Het is een spectaculaire soort, die niet eenvoudig tussen andere ganzen te ontdekken is. Over de opwinding die de dwerggans bij vogelliefhebbers te weeg kan brengen, en over het wel en wee van de vogels in hun broedgebied, hun overwinteringsgebied en onderweg, is een bijzonder aardig boek verschenen: De dwergganzen van Anjum. Met heel veel tekeningen en aquarellen van Erik van Ommen en verhalen vol sfeer van ganzenkenner Gerard Ouweneel. Het enthousiasme voor deze bijzondere vogelsoort én voor het Zweedse project straalt van ieder bladzijde af. Het boek telt 112 pagina's, kost € 24,95 en is uitgegeven door de KNNV. Wrang is wel dat de mede-auteur van het voorwoord dezelfde is die het ministerie van LNV heeft geadviseerd alle dwergganzen in Nederland als niet-beschermwaardige, geïntroduceerde vogels te beschouwen. En het schieten op ganzen in beperkte mate weer toe te staan. Het boek zelf is één pleidooi om de laatste dwergganzen iedere mogelijke bescherming te bieden.

Harm Niesen

De Buit van Voss

Illustratie: Ineke van den Abeele

Tekst: Harry Voss

De Jager

Sinds kort is De Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging gestopt met het toesturen van De Jager, het lijfblad van de club. Gelukkig hebben we nieuwe bronnen gevonden voor soortgelijke informatie. Wist je bijvoorbeeld dat 9 van de 10 jagers in Nederland man is en dat het overgrote deel daarvan tussen de 50 en 70 jaar oud is? Weinig nieuwe aanwas, snel vergrijzende groep schietgrage mannen. En fijn om te weten: van alle Europese landen heeft Nederland het minste aantal jagers: 1,6 per 1000 inwoners!

Pieter

Zo jammer: de inmiddels met jagen gestopte Pieter van Vollenhoven (foto) is eind december

door een van onze waarnemers op heterdaad betrapt met enkele voertonnen met op zijn groene golfkarretje. Bijvoeren is al jaren verboden, ook op het Kroondomein! In theorie zou het natuurlijk z'n lunchpakket kunnen zijn, maar getuige z'n foto's die hij regelmatig op social media plaatst van z'n zwarte bosvriendinnen, blijkt uit alles dat ze hem associëren met smakelijke traktaties. (eigen waarneming)

Drama in België

De jagers in België zijn in paniek. Volgens hen maken de media zich schuldig aan een georkestreerde campagne tegen het jachtgebeuren. Een jachtdrama in Oedelem is de aanleiding. Een jager heeft daar zichzelf waarschijnlijk doodgeschoten. Het parket spreekt van een spijtig ongeval en zijn jachtvrienden vermoeden dat de man met zijn geladen geweer het prikkeldraad naar beneden geduwd heeft, met fatale gevolgen. Jacht is echt levensgevaarlijk voor dier én mens!

HWV 18 januari 2023.

Nog meer imagoschade

De WBE Susteren/Graetheide uit op hun site zorgen over het slechte imago van jagers. Vooral het plaatsen van een jachttableau (alle geschoten dieren op de foto met de trotse jagers

lachend erachter) wordt sterk afgeraden. De burgers die dit soort beelden delen op social media worden neergezet als simpele types die op polarisatie uit zijn. Vervelend nieuws voor de gesloten jachtwereld. Niet voor de dieren trouwens.

Site WBE Susteren/Graetheide. Januari 2023.

Hond

Nog meer jagersleed: 'Hond schiet eigen baas dood' kopte de Telegraaf, dit overkwam een jager in Turkije. Het drama voltrok zich toen de jachthond na de jachtpartij weer in de auto sprong en met zijn poot het geladen geweer liet afgaan. Hulp mocht niet meer baten.

Telegraaf 19 januari 2023.

Hertenkamp Hoge Veluwe

Het is vrij spel op hertenkamp De Hoge Veluwe, nationaal pretpark voor hobbyjagers.

"De wolf moet gewoon ophoepelen, maakt me niet uit hoe", zei Seger Baron van Voorst tot Voorst, directeur van de Hoge Veluwe. Hoewel zijn uitspraken direct aanzetten tot wolven-haat en daarmee strafbaar zijn, kregen zijn drieste uitspraken in eerste instantie een gevolg in het met paintballgeweren belagen van tamme wolven in het park. Gelukkig zette de rechter daar op ons verzoek een streep door. Inmiddels hebben we een handhavingsverzoek ingediend bij de provincie. Omdat de wolf onder verantwoordelijkheid van de parkdirectie tam geworden is en in feite gegijzeld wordt door de parkdirectie die de ecoducten naar het Deelerwoud en Oud Reemst in strijd met de afspraken gesloten heeft waardoor de wolven het gebied niet kunnen verlaten. Maar De Hoge Veluwe heeft invloedrijke Raden van Toezicht en van Advies, met Commissaris van de Koning Berends, de burgemeesters van Ede, Apeldoorn en Arnhem, Prins Floris van Oranje-Nassau, Fred de Graaf, oud burgemeester van Apeldoorn, oud-senator voor de VVD en oud-voorzitter van de KNJV, en generaal buiten dienst Van Uhm. De provincie wil niet hand-haven, maar we gaan dat opnieuw toetsen bij de rechtbank Midden-Nederland. Rechtbank Gelderland achtte zichzelf niet bevoegd, want te dichtbij het vuur...

Nozems

Op 1L/NOS, 24 januari, en de Stentor, 27 januari, krijgen de nozems in het bos er traditioneel weer stevig van langs. Een wandelaar met zeven honden, moest voor haar leven rennen. In de Stentor worden de vrolijke vrienden voor krengen uitgemaakt. Gelukkig weten ze nu in de omgeving van Meerssen dat wilde zwijnen vanaf half januari jongen kunnen hebben en dat ook wilde zwijnen hun jongen beschermen, zeker wanneer mountainbikeroutes de rust in de bossen verstoren.

Nozem in het bos, foto: Rob Voss

BBB op jacht

De Boer Burger Beweging maakt met tal van jagers op haar kandidatenlijsten voor de Provinciale Statenverkiezingen duidelijk de pro-jacht partij te zijn. Jager Heidi Looy staat zelfs op plek 2 voor de provincie Zuid Holland. Hou de jagers op afstand op 15 maart met een natuurvriendelijke stem!

Vogelvrij

De kraaien zullen het uitbrengen!

Ellen Putman

De zwarte kraai (*Corvus corone*) valt onder het geslacht *Corvus*, onderdeel van de zangvogel-familie *Corvidae* waar ook de bonte kraai (*Corvus cornix*) en de raaf (*Corvus corax*) onder vallen. De zwarte kraai is vanaf 1980 tot ongeveer 2005 toegenomen in aantal. Maar de laatste 10 jaar nemen de aantallen broedvogels weer af. De zwarte kraai is een beschermde inheemse diersoort. De bescherming van de zwarte kraai is geregeld in de Wet natuurbescherming. Toch is de zwarte kraai zeker niet kogelvrij. Want helaas is in diezelfde Wet natuurbescherming geregeld dat hij het hele jaar gedood mag worden als er sprake is van landbouwschade. Daarnaast worden er door provincies ontheffingen verleend voor bijvoorbeeld het wegnemen van nesten en het gebruik van vangkooien. Nog gruwelijker is dat dode zwarte kraaien mogen worden opgehangen om soortgenoten af te schrikken. En soms worden er

zelfs ontheffingen verleend waarbij andere vogels als lokvogel worden gebruikt om daarmee zwarte kraaien te doden.

En dan te bedenken dat zwarte kraaien heel sociaal zijn, buiten het broedseizoen graag in groepen leven en zwarte kraaienparen hun hele leven lang bij elkaar blijven. Ook zijn het intelligente vogels. Wanneer een zwarte kraai bijvoorbeeld een mens tegenkomt die het niet goed met ze voor heeft, leert hij andere zwarte kraaien hoe ze die persoon kunnen herkennen. Onderzoek heeft zelfs aangetoond dat een zwarte kraai een gezicht niet vergeet. Het is een van de meest voorkomende vogels in Nederland en we doen er goed aan om diervriendelijk met ze om te gaan.

De zwarte kraai is sinds 45 jaar opgenomen in ons logo; het is de vogel die het geweer van de jager breekt. En zo zal geschieden. De kraaien zullen het uitbrengen: de waarheid zal aan het licht komen!

